

УДК 336.1.07

Юрійчук С. М.

Закінчення таблиці

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО КАЗНАЧЕЙСТВА УКРАЇНИ

The forming and the development of the Ukrainian state treasury as the main body of controlling receipts, intended and efficient use of government money; effective management of income and spending of state budget is consided in the article.

Єдину централізовану систему, що містить центральне управління Державного казначейства України (ДКУ) та його територіальні управління на місцях, створено з метою підвищення дієздатності державної бюджетної політики шляхом посилення контролю за надходженням, цільовим і ефективним використанням державних коштів та ефективного управління доходами й витратами в процесі виконання державного бюджету, а також підвищення відповідальності учасників бюджетного процесу та забезпечення належної бюджетної звітності й оперативності реалізації державних програм.

Загальні тенденції формування й особливості розвитку системи Державного казначейства характеризуються наступним: на першому етапі Казначейство було структурою Міністерства фінансів, а його керівником – заступник міністра [1, с. 117]. З 1999 року Державне Казначейство України – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого координується міністром фінансів (таблиця).

Таблиця

Історичний розвиток Державного казначейства
за період 1995 – 2007 рр.

Періоди розвитку	Виконання за функціями	Переваги
1	2	3
1995 – 1996 рр.	Створення організаційної структури органів Державного казначейства, забезпечення їхньої ефективної діяльності. Розпочато передачу функцій фінансування та здійснення видатків. Розпочато виконання державного бюджету за видатками в межах надходжень до нього, а також ведуть облік операцій доходної частини бюджету та обігу векселів	Державне казначейство стає повноправним учасником бюджетного процесу
1997 р.	Передано до Держказначейства функції фінансування від Міністерства фінансів. Відкриття рахунків на ім'я органів Казначейства в установах банків і відкриття рахунків розпорядникам бюджетних коштів у системі органів Казначейства. На 1 січня 1998 р. через органи Держказначейства здійснювалося 45% операцій, переведено на оплату рахунків 18,4% бюджетних установ і організацій, відкрито 21,6 тис. реєстраційних рахунків. Загальна сума становила 9634 млн. грн., або 35% Державного бюджету на 1997 рік	Отримання органами Казначейства достовірної інформації про виконання державного бюджету за видатками та доходами від головних розпорядників коштів
1998 – 1999 рр.	Завершено охоплення казначейською системою виконання бюджету всіх розпорядників коштів Державного бюджету України. З лютого 1999 року розпочато впровадження казначейського обслуговування позабюджетних коштів установ і організацій, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету. Таким чином, станом на 1 січня 2000 року було переведено до Казначейства 80% позабюджетних рахунків бюджетних установ і організацій. Тим самим було створено необхідні передумови для включення цих коштів до держбюджету	Було запроваджено нову бюджетну класифікацію та План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів.

1	2	3
2000 р.	Прийнято рішення консолідувати бюджетні кошти в установах Національного банку України. Було запроваджено касове виконання місцевих бюджетів через органи Державного казначейства	Ефективне управління загальним залишком грошових ресурсів і створення передумови для розміщення тимчасово вільних коштів на фінансовому ринку
2001 – 2002 рр.	Державне казначейство змінило свій статус: із клієнта банку Казначейство фактично стало учасником системи електронних платежів НБУ. Була розроблена система електронних платежів (СЕП). У червні 2001 року було завершено входження всієї системи Держказначейства до СЕП НБУ щодо виконання державного бюджету за доходами. В цей рік розпочався процес казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами та перерахування міжбюджетних трансфертів	Автоматичне формування інформації про виконання бюджету в розрахункових палатах Держказначейства, яка за певними алгоритмами трансформується у необхідну звітність. Завершення переходу в СЕП НБУ за витратами центрального та обласного рівня Держказначейства через впровадження нового програмного забезпечення
2003 р.	Розпочався процес переведення на казначейське обслуговування за видатками місцевих бюджетів та їхніх розпорядників, який на 31 січня 2004 року охопило всіх учасників (більш як 12 тис. місцевих бюджетів і близько 55 тис. розпорядників та одержувачів коштів)	На законодавчому рівні легітимізовано казначейське обслуговування бюджетів і розпорядників бюджетних коштів
2004 – 2007 рр.	Продовжується процес розвитку Державного казначейства України. Приймаються закони та законодавчі акти, які регулюють та спрощують діяльність органів Держказначейства всіх рівнів	

Недоліками процесу розвитку Держказначейства є те, що на сьогодні залишається ще не створеною в повному обсязі законодавча, інформаційна та кадрова бази. Неefективно працюють юридична та економічна бази для забезпечення повноважень Держказначейства у сфері поточного контролю за здійсненням бюджетних видатків. Недостатньо ефективне програмне забезпечення, неповна законодавча база, яка не охоплює всі процеси роботи Держказначейства. Невирішеними є проблеми отримання в оперативному режимі інформації про наявні залишки бюджетних коштів і складання фінансової звітності. Робота системи Держказначейства залишилася не прозорою, закритою.

Держава виконує свої функції за допомогою формування і використання бюджетних коштів. Від уряду, насамперед, залежить створення такої системи виконання державного бюджету, яка дає змогу контролювати відповідність державних доходів і видатків прийнятому закону про бюджет на поточний бюджетний період та забезпечувати рівномірний розподіл надходжень і витрат.

Слід зазначити, що перерозподіл бюджетних коштів – досить поширений спосіб розподілу фінансових ресурсів у країнах із перехідною економікою. Наприклад, більшість країн має банківську систему касового виконання бюджету, за якої банки на чолі з центральним (національним) вирішують широкий спектр питань, пов'язаних із касовим виконанням бюджету. В основу цієї системи покладено принцип єдності каси, за

якого всі бюджетні кошти надходять на єдиний рахунок Міністерства фінансів або казначейства до Центрального банку, з якого здійснюються всі витрати держави.

Світовий досвід переконує, що найефективнішим є формування і використання бюджетних коштів шляхом створення нової фінансової структури з відлагодженим механізмом виконання державного та місцевих бюджетів у вигляді казначейства.

Головним призначенням національних казначейств є сприяння оптимальному управлінню державними фінансами шляхом забезпечення своєчасного й повного формування дохідної частини національних бюджетів усіх рівнів і цільового використання бюджетних коштів при одночасному зменшенні видатків на державне фінансування. Загалом структура та роль казначейства, принципи його організації в окремих країнах визначаються історичними й культурними особливостями, а також економічною ситуацією і розподілом повноважень між різними органами державної влади. В різних країнах на казначейство покладені свої особисті функції.

Сучасна світова практика доводить, що існують казначейства із широкими функціями, які несуть відповідальність за розробку і проведення державної економічної та фінансової політики. До цієї групи належать казначейства Австрії, Великобританії, Кенії, Нової Зеландії, США тощо.

Керують касовим виконанням бюджету в різних країнах безпосередньо Міністерство фінансів або спеціально створені державні органи, такі, як казначейство (Великобританія, Росія); Адміністративно-бюджетне управління та мережа федеральних агентів (США); Відділ бюджету при міністерстві фінансів (Швеція); Бюджетне управління в складі міністерства у справах фінансів, промисловості й економіки (Франція).

У сфері муніципального управління касове виконання здійснюється за допомогою системи автономного управління (Німеччини і Австрії), та системи єдиного казначейства – коли держава керує муніципальними коштами, як приклад можна навести Францію: (у Франції держава, як юридична особа, має тільки один банківський рахунок, на який вона зараховує всі свої доходи та витрати. Банківський рахунок відкритий у Банк де Франс).

У подальшому розвитку та реформуванні Державного казначейства слід дотримуватися таких вимог, як законність, яка полягає в наявності законодавчо-нормативних актів, що регламентують процес здійснення відповідними органами послідовних операцій з управління доходами та витратами, що передбачає обізнаність і тих, на кого покладено функції з управління, і тих, на кого поширюються дії та наслідки управління; транспарентність, або прозорість, ця характеристика передбачає доступність для громадськості інформації про бюджетний процес, пов'язана з ухваленням рішень та їх виконанням [2, с. 3 – 4]. Що стосується інформації, то це, по-перше, щорічні закони про державний бюджет, річні та періодичні звіти про виконання державного та консолідованого бюджету тощо, які оприлюднює Міністерство фінансів. Але обсяги інформації – це не головне. Головними є їхній зміст і форма. На сьогодні загальною вадою для багатьох країн, у тому числі й України, є те, що така інформація розрахована в основному тільки на фахівців. Підзвітність – це механізм, за допомогою якого відповідні органи (особи) повинні звітувати перед тими, хто відчуває на собі результати політики уряду. Підзвітність в управлінні – це відповідальність установ, організацій за результати діяльності на конкретному рівні.

Що стосується вдосконалення роботи Державного казначейства України, то слід зазначити, що його робота реалізується через відповідні механізми взаємодії з іншими органами виконавчої влади України. За роки існування Держказначейства було створено безліч механізмів (законів, законодавчих актів, інструкцій та інших нормативно-правових документів), які можна розглядати як реалізацію функцій за конкретним напрямом, наприклад:

підвищення управлінської відповідальності в структурі виконання держбюджету України;

у процесі прийняття законодавчих документів, які будуть регулювати взаємодії між органами Держказначейства та Міністерством фінансів України;

підвищення ефективності інформаційної, кадрової, юридичної та економічної бази для забезпечення повноважень Державного казначейства України.

Література: 1. Указ Президента України від 27.04.1995 р. №335/95 "Про Державне казначейство України" // Фінанси України. – 1996. – №7. – С. 117. 2. Чечуліна О. О. Державне казначейство здолало вже найскладніший етап свого розвитку // Казна. – 2002. – №5. – С. 3 – 4. 3. Указ Президента України від 15.02.1999 р. №173 "Про внесення змін до Указу Президента України " №335/95 від 27.04.1995 р. 4. Закон України "Про Державний бюджет України на 2007 рік" №489-V від 19.12.2006 року. 5. Петрашко П. Г. Казначейська справа. В 2-х т. / П. Г. Петрашко, О. О. Чечуліна, В. Т. Александров, С. О. Булгакова, К. М. Огданський, О. І. Назарчук, Н. І. Сушко / За ред. П. Г. Петрашко – К.: НВП "АВТ", 2004. – 288 с. 6. Юрій С. І. Казначейська система: Підручник / С. І. Юрій, В. І. Стоян, О. С. Даневич. – 2-ге вид., змін. й доп. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006. – 818 с.

Стаття надійшла до редакції
26.06.2007 р.

УДК 658.815.316.323

Романченко О. М.

ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ПОВЕДІНКИ МАЙБУТНІХ ПОКОЛІНЬ СПОЖИВАЧІВ ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

The article focuses on the basic tendencies of global changes in the behaviour of manufactures and consumers all over the world. It also defines the dynamics and trends in the behaviour of future generations of the world consumers. It is concluded in the article that the co-ordination of international marketing communication policies in the markets all over the world and the allowance for future tendencies in the foreign consumers' behaviour will further enhance the competitiveness of the domestic exporters' products in the external markets and will further optimize the consumer communications management.

Останнім часом глобальне споживання сприймається світовими фахівцями з міжнародного маркетингу як новий стан земної цивілізації. Але наявність прихильників та супротивників означеного явища свідчить про неоднозначність суспільної оцінки процесів глобального споживання. Особливої актуальності набуває питання ефективності управління комунікаціями зі споживачами на вітчизняних підприємствах – суб'єктах зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Саме по собі визначення взаємозв'язку поведінки світової спільноти споживачів і маркетингової діяльності вітчизняних виробників є досить складною теоретичною проблемою. Це пояснюється тим, що формулювання основних положень щодо звичок споживання та вподобань майбутніх поколінь споживачів вимагає врахування основних рушійних і стримуючих сил глобалізації, що діють на процес формування поведінки споживачів у глобальному масштабі. В економічній літературі та світових засобах масової інформації останнім часом з'явилося безліч публікацій з досліджуваної проблеми, які здебільшого аналізують тотальний прояв глобалізації як такої.